

Срђан Гордић

Библиотека Матице српске
srgor76@gmail.com

КУЛТУРНИ (ТРО)МЕЂАШ

Приказ књиге: Хадија Цигал Кријешторац. *Културна меморија библиотеке*. Пријепоље: Библиотека „Вук Караџић”, 2024, 328 стр.

Живимо у времену када се наша пажња, и несвесно а и наметнуто, више усмерава ка оном што је велико и главно – као да је једино. Без обзира на квалитет, сврху, значај. Тако је и култура најдоступнија и најчешће се презентује у Београду, Новом Саду, Нишу. Насупрот метрополама, мале средине, поготово у географски разубљеним подручјима, често муку муче са задовољавањем и најосновнијих културно-просветних потреба. У 21. веку!?! Библиотекарка Библиотеке „Вук Караџић” из Пријепоља, Хадија Цигал Кријешторац, нам овом књигом најпре представља делатност своје матичне куће кроз опис фонда, колекција и легата, упознаје нас са заслужним библиотекарима и радом појединих одељења и, поготово, са библиотечко-информационим пројектима од којих су неки безмало пионирски.

Пријепоље је центар територијално велике општине, са разубљеним брдско-планинским насељима у којима живи 62% укупног становништва општине, око 26.000 житеља. Највећи број села је без асфалтног пута, телефона, са четворогодишњим основним школама као јединим институцијама. Сиромашну општину је вишедеценијски тренд одласка младих у веће градове додатно економски ослабио. Иако је ово подручје препознатљиво по бројним културно-историјским споменицима и светињама, попут манастира Милешеве, култура у оскудици највише испашта. Матична библиотека је од свог оснивања 1948. године дванаестоструко увећала свој почетни фонд од пет хиљада књига, али за тих непуних осам десетлећа није дошло до значајнијег ширења и развоја мреже школских и других библиотека. Библиотека дуго није имала фонд дигиталних публикација, нити рачунаре за потребе корисника, а већинско, рурално становништво није

могло ни да допре до библиотеке. Па, ако корисници не могу стићи до библиотеке, она ће кренути до њих! Стога је први мобилни информациони и комуникациони центар „Инфобус” заживео управо у Пријепољу 2003. године. Камсион адаптиран у библиотеку се беспућима пробија до 14 села и засеока и разноси књиге, часописе, дневну штампу, дигитална издања и електронске књиге на касетама и дисковима, уз сву технолошку опрему нужну за коришћење тих садржаја, те је истовремено и информациони центар, а корисницима је омогућено и коришћење интернета. Акценат је стављен на млађу популацију, те је стога формирана и некњижна колекција, како би тај први, визуелни утисак био мотивишући по њих.

Ауторка детаљно пише о осмишљавању и спровођењу тог значајног пројекта – о формирању колекција, библиотечкој обради, сарадњи с медијима, промоцији библиотечке делатности, и поготово проширењу са првобитних услуга на бројне едукативне курсеве, радионице и предавања. Наглашава важну улогу Инфобуса у информационом и медијском описмењавању сеоског становништва кроз пружање бесплатног лиценцираног курса, те проницљиво запажа како је „новостечено информатичко знање повећало и њихове социјалне потенцијале”. Инфобус је са корисницима радио и на њиховом увођењу у свет електронских књига, безбедном и креативном коришћењу интернета, обради дигиталних фотографија, упознавању са електронским библиотечким каталозима али и аудио курсевима страних језика, а организоване су и дебате на тему људских права и толеранције различитости. У књизи су наведени и бројни успешни примери на које се треба угледати, из региона (Словенија и Хрватска), као и из осталих европских земаља, попут Финске, која је по подацима ИФЛА-е готово целокупно становништво покрила мобилним библиотечко-информационим системима, па чак својом ангажованошћу привукла милионску донацију Била Гејтса.

Ова колекција ауторкиних стручних радова и есеја, објављиваних у протекле три деценије, упознаје нас и са друштвено-културним приликама у Рашкој кроз историју. Тако читамо о часопису *Санџак* и дечијем листу *Рашка* који су излазили тридесетих година минулог века, о легатима и поклон-збиркама зна-

менитих Пријепољчана, инкунабулама Милешевске штампарије, о бошњачкој књижевности, као и о животу и опусу реномираних књижевника који су пореклом или тематиком везани за тај крај попут Тамила Сијарића и Владислава Веселиновића Тмуше. Научисмо и штошта ново – шта је алхамијадо књижевност или како се Тмуша радо дружио са Владимиром Петрићем Валтером, протоликом култног филма „Валтер брани Сарајево”.

Уместо закључка, наглашавамо да је Хадија Џигал Кријешторац овом својом публикацијом уприличила излазак из сенке културном прегалаштву и постигнућима свога завичаја, што је потврђено и њеним проглашењем за најбољег библиотекара у 2022. години од стране Библиотекарског друштва Србије.